

Fåglar i Änggårdsbergen 2011

Stig Fredriksson

För första gången sedan 2003 rapporterades bändelkorsnäbbar i Änggårdsbergens Naturreservat, detta år fler än någonsin, 1165 ex i november.

*Bändelkorsnäbb hona
Lärkträdsåsen öster om Axlemossen
6 januari 2012*

Fåglar i Änggårdssbergen 2011

Detta var sparvugglans och bändelkorsnäbbens höst i Änggårdssbergen. Ett något sporadiskt besökt område blev plötsligt dagens mål i november. De många besöken innebar dock sällan någon grundligare undersökning av dessa skogar, man tog bil till Gruvgatan och gick backen upp. Vi missade alltså antagligen ändå en del...

Genom så få rapporter från Änggårdssbergen är varje uppgift värdefull. Området är ofullständigt undersökt, vissa arter vet vi inte om de häckar här. Här finns fågelarter som inte vågar sig in i stadsmiljö: morkulla, nattskärja, nötskrika, stjärtmes, taltrast, möjligen häckar också gråsiska, gulspurv, grönsiska och svartmes. Och hur det är med tofsmesen? Det tycks som om ringduva, björktrast och fiskmås också saknas i det häckande beståndet liksom även gråspurv, skata och kaja. Rapporter på Svalan kan vara informativa och kompenserar det ringa antalet rapporter.

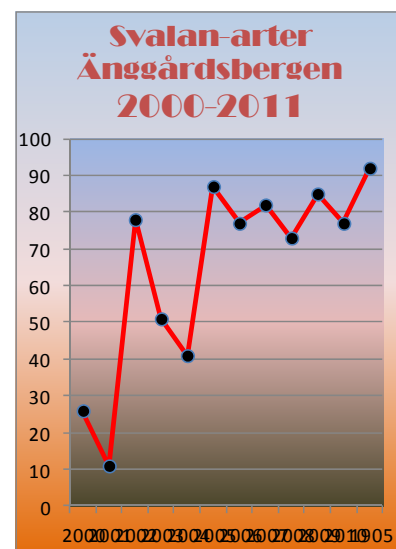
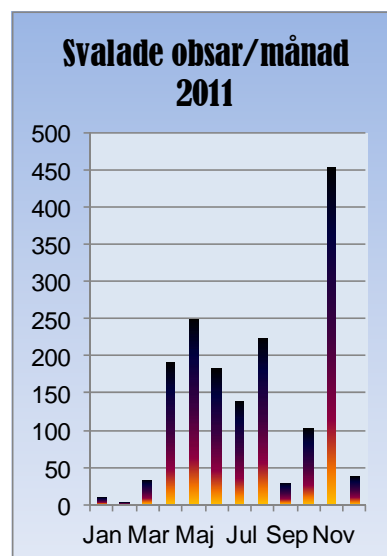
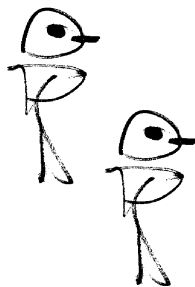
Änggårdssbergens naturreservat går ända fram till Botaniska trädgården, reservatet går i kanten av Japandalen, fortsätter ner till barackens fågelmatning och omfattar också Vitsippsdalen. Det staket som finns ett stycke uppe i skogen är inte gräns mot Botaniska trädgården, men vid rapportering till Svalan är det faktiskt ändå så.

Antalet rapporter under året var 1652 (684 året före), antal rapportdagar blev 127 (92) och antal sedda arter 92 (75). Antalet svalare blev 48. Fortfarande är detta en kanske lite orättvist bortglömd plats, som drar folk när bändelkorsnäbbarna går till annars får vara för sig själv.

Svala mera!

Stig Fredriksson
Majorna 22/11 2012

naturstig@comhem.se
www.naturstig.se

Svalande skådare Änggårdsbergen 2011

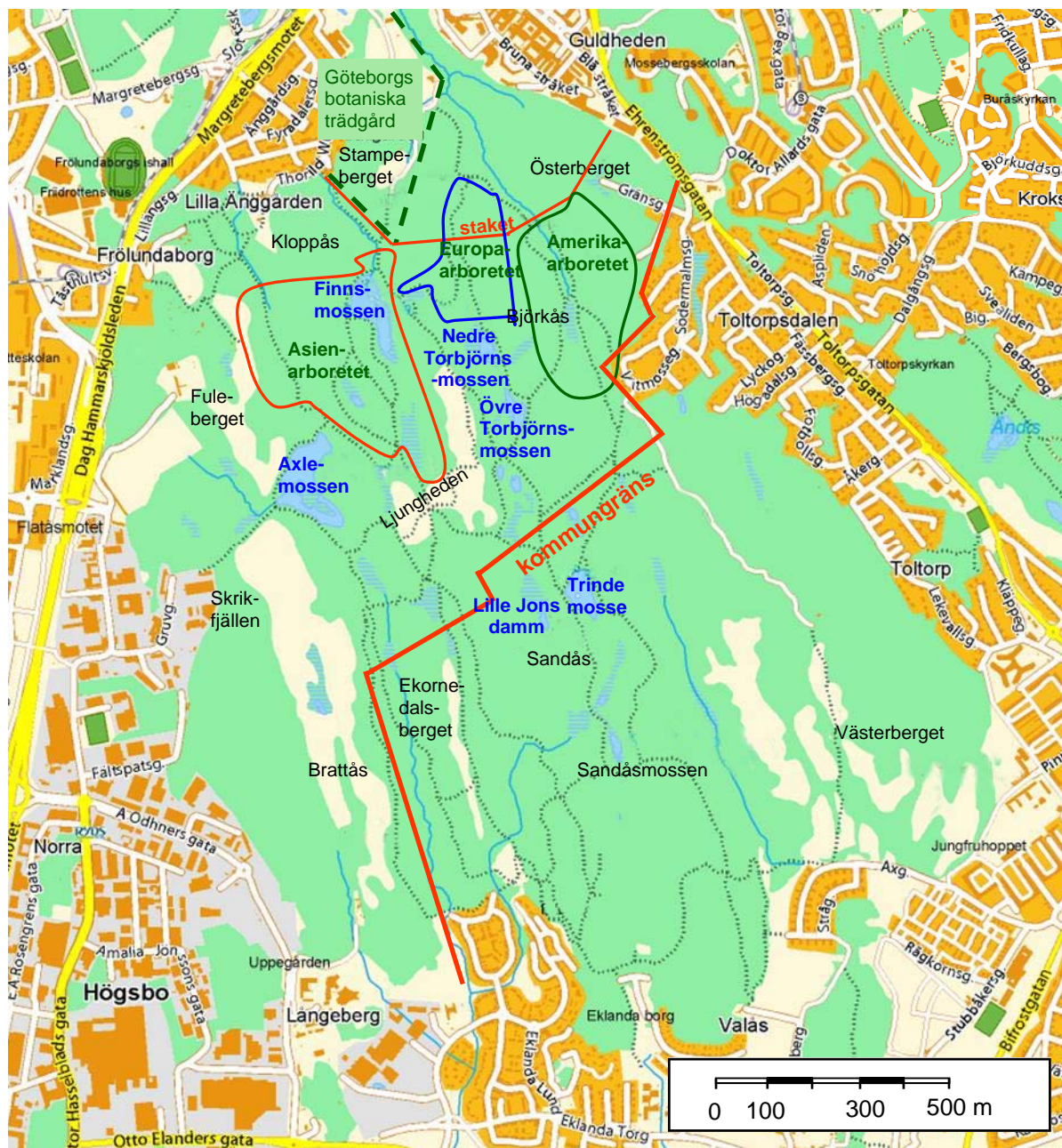
Änggårdsbergen är ett 220 hektar stort reservat med många fåglar, ibland fler än man kan tro. Området är inte direkt nersprunget av skådare, en och annan tycks dessutom tro att Botaniska trädgården fortsätter till Mölndal. Härmed lista på årets svalare (de som rapporterar i Svalan), med initialer för de som är med i artredovisningar. Alla svalare är dock med i månadssummorna.

AN	Aimon Niklasson	FT	Fredrik Tebelius	MB	Maj-Lis Borg
AS	Alexander Sandström		Gert Svensson		Maria Eriksson
	Annica Eriksson	GE	Gunilla Edvardsson		Marianne Lundberg-Lindfors
	Anders Kronhamn		Göran Gustavsson		Marinko Karabatic
AO	Anders Olsson	GH	Göran Hultgren	MO	Martin Oomen
AH	Andreas Hagström		Göran Sahlin		Mats Bjersing
	Annica Nordin	HL	Hampus Lybeck	MR	Mats Raneström
	Barbro Björkman	HB	Hans Börjesson		Mikael Nord
BL	Barbro Larsson		Hans Lindfors		Morgan Johansson
BA	Bengt Adamsson		Hans Wahlberg		Nils Abrahamsson
BH	Bengt Hallberg	HH	Hans-Erik Hermansson		Ola Bäckman
	Berndt Lindberg		Hasse Persson	OE	Ola Erlandsson
	Bernt Nielsen		Ingvor Svensson	OW	Ola Wennberg
BO	Bert Olsson	IV	Ivar Ivarsson		Ove Andersson
	Bertil Carlsson		Jan Hellström	PJ	Patrik Jonasson
BK	Birger Kaiser	JK	Jan Krantz		Per Björkman,
	Birgit Sandberg	JM	Jan Mogol		Per Boström
BLA	Björn Larsson		Jan-Åke Noresson		Per Norberg
	Björn Sjöstrand,	JW	Jenny Wendel	PT	Per Thylén
	Björn Stenmark	JE	Johan Ennerfelt		Peter Folkow
	Bo Ranman	JS	Johan Svedholm	PK	Peter Keil
BO	Bosse Ohlsson	JK	John Karlsson Rolander	RE	Robert Ennerfelt
BS	Britta Svensson		Jörgen Sagvik	RK	Robert Karlsson
	Carl Jyker	KS	Karin Sjöstrand	SK	Silke Klick
	Christer Cederfalk	KJ	Karl-Olof Johansson	SL	Staffan Larsson
	Crister Eriksson		Kirsi Oksman Ljungqvist,	SA	Stefan Andersson
	Dan Larsson		Lars Eric Rahm	SE	Stefan Ericsson
DG	Daniel Gustafsson	LN	Lars Erik Norbäck	SJ	Stefan Johansson
DK	David Klingberg	LF	Lars Ferm	SS	Stefan Svanberg
	Eddie Nilsson	LP	Lars Persson		Sten-Åke Carlsson
EW	Elon Wismén		Lars-Olof Sandberg	SF	Stig Fredriksson
	Emil Agneholm	LE	Lena Essedahl	SM	Svante Martinsson
EÅ	Eva Åkesson		Lena Rahm		Thomas Kilander
EF	Evamaria Ferm	LT	Lennart Tullberg		Tina Widén
FA	Fredrik Andersson		Magnus Elfving		Tommy Järås
FK	Fredrik Kronhamn		Magnus Friberg		Ulrica Carlsson
	Fredrik Spak	ML	Magnus Lundström	UU	Uno Unger
			Magnus Persson		

Namnkarta över Änggårdsbergens naturreservat

Änggårdsbergens naturreservat hör till både Göteborgs och Mölndals kommun. Gränsen är inte markerad i naturen utan du får med hjälp av kartan här själv hålla reda på i vilken kommun du befinner dig när du ska svala. Kartan är kanske den mest kompletta karta över Änggårdsberget som för närvarande finns. Använd den för att i Artportalen Svalan ange plats i kommentarerfältet för funnen fågel.

Lite statistik Änggårdsbergen 2011

Svalare	111
Rapporter	1652
Arter	92
Obsdagar	127
Endagsarter	19
Förstagångsart	1
Fasan	

Antal rapportdagar	
Bengt Adamsson	221
Hans-Erik Hermansson	104
Stig Fredriksson	45
Ola Erlandsson	42
Anders Olsson	38
Hampus Lybeck	27
Carl Jyker	24
Bert Olsson	18
Jan Krantz	18
Magnus Rahm	17

Rapportdagar 2011 (totalt 127)

Fjölårets siffror inom parentes

Januari	4	(12)
Februari	1	(7)
Mars	6	(5)
April	13	(14)
Maj	15	(13)
Juni	12	(8)
Juli	12	(10)
Augusti	16	(8)
September	5	(5)
Oktober	13	(6)
November	22	(3)
December	8	(1)

Rapportdagar Gbg/art

Smådopping	30
Grönsiska	29
Nötskrika	22
Korp	20
Rödhake	19
Koltrast	19
Knipa	18
Större hackspett	18
Talgoxe	18
Taltrast	17
Gransångare	17
Blåmes	17
Domherre	17
Gräsand	16

rapporter/månad

Januari	86
Februari	34
Mars	41
April	140
Maj	120
Juni	73
Juli	19
Augusti	90
September	28
Oktober	16
November	35
December	1

Lokalliga arter 2011 (92 arter)

Änggårdsbergen Göteborg

1 Bengt Adamsson	69
2 Stig Fredriksson	52
3 Daniel Gustavsson	46
4 Hampus Lybeck	38
5 Stefan Andersson	36
6 Robert Ennerfelt	36
7 Johan Ennerfelt	36
8 Uno Unger	33
9 Barbro Larsson	30
10 Ola Erlandsson	29

Nya arter

Göteborg: Fasan
Mölnadal: Kricka, bläsand, ängspiplärka, tornfalk

Grågås (2)

Novembersträck med 50 ex åt S över Finns mosse 7/11 (BA) och 25 ex över Änggårdsbergen 15/11 (BA, CJ). Fynd 8 och 9.

Kanadagås (20)

7/4-20/11

0-0-0 / 6-6-2 / 4-1-0 / 0-1-0

Observerades från mitten av april med 2 ex i Finnsmossen 7/4 (AN) och 2 par i Axlemossen, med två ruvande fåglar 11/4 (SF, BL). Den 10/5 ruvade fortfarande paret i Finnsmossen medan det fanns 1 par med 8 små ungar samt 1 par utan ungar i Axlemossen (UU). Den 22/5 fanns ett par med 7 gräsandstora ungar i Axlemossen (SF, BL), det finns misstankar att vardera paret fått 4 ungar var men att ett par adopterat de andra parets ungar. Den 25/5 hade paret i Finnsmossen 7 ungar (BO).

Inga ungar rapporteras därefter från Finnsmossen medan Axlemossens ungar växer och frodas, fortfarande 7 ex 16/6 (JE, RE). Antal ungar minskade och den 4/7 sågs 6 ungar, allt större. Dessa fanns kvar i Axlemossen och sågs senast 1/8 (BA, SF). Troligen samma familj som 17/8 anlände till Slottsskogens Stora damm. 5 wx i Axlemossen 20/11 (EW).

Bläsand (1)

1 ex rastade i Finnsmossen 18/8 (HL), samma dag rapporterades 1 ex Axlemossen, Sandås (IV) - samma ex? En observation har gjorts tidigare: 3 ex sträckte västerut 4/11 2002 (Johan Svedholm)..

Kricka (2)

Ett par lyfte från en liten damm NV om Sandås 21/4 (SF, BL). Den 28/6 fanns 5 1K-fåglar vid utloppet av Axlemossen, betydligt skyggare än gräsänderna. Kull kläckt i Änggårdsbergen, från Sandåsdammen? (SF)

Gräsand (30)

7/4-17/12

0-0-0 / 6-7-6 / 2-2-0 / 2-3-2

Isarna lättade från dammarna i april, 7/4 var halva Axlemossen isfri med 8 gräsänder liksom Finnsmossen med 2 ex (AN). Den 11/4 sågs 37 ex sålunda fördelade: 16 ha, 12 ho Axlemossen, 2 ha, 1 ho Finnsmossen, 5 ha 1 ho N Torbjörns-mossen (SF). Den 21/4 sågs 12 hanar och 3 par i Axlemossen och 4 hanar och 1 par i Finnsmossen (SF, BL). Många par som 22/5 7 par Axlemossen (SF, BL) och 8 par Finnsmossen (BO), sedan blev det ungar. Hona + 7 pulli sågs 22/5 Axlemossen, likaså hona + 7 pulli Finnsmossen samma dag. (SF, BL).

Den 25/5 rapporteras 2 kullar med 4 resp 6 ungar i Finnsmossen (BO). Den 2/6 finns en kull med 6 ungar kvar och en ny kull med 7 nästan dagsgamla ungar har anlant (SF, BL). Dessutom ses en ensam unge utan att någon hona syns i Övre Torbjörns-mossen. Fortfarande 7 ungar i Axlemossen och 4 ungar i Finns 16/6 (JE, RE) samt troligen en annan kull med 5 ungar i Finns mosse 18/6 (JK). Trinde mosse med hona + 4 pulli 18/6 (JK). Summa 4 kullar + ensam unge.

I Trinde mosse fanns 18/7 5 hanar, 2 honor men inga ungar (SF). I Axlemossen däremot hona med 8 vuxna ungar, annan hona med en stor unge, en hona med 5 juv, hona med 2 juv hanar, ytterligare kull med 6 fullvuxna andungar, alltså 5 kullar totalt 22 ungar (SF). Inga ungar i Finnsmossen den dagen, 12 ad (SF). I Axlemossen sågs 8/8 14 gräsänder (BOO). Finnsmossen 20 ex 3/10 (RE).

Knipa (28)

5/4-17/12

0-0-0 / 7-6-2 / 2-3-0 / 2-5-1

Redan tidigt fanns par i dammarna, ett par 7/4 Axlemossen (AN) och par 11/4 i Finnsmossen (SF). Ibland blev de flera under den hektiska våren: Axlemossen

ståtade med en ovanlig kombination 10/5: 1 hane + 4 honor (UU). Ungar blev till i Finns mossen, hona med 4 pulli sågs 26/5 (SF, BA) och antagligen hände något, 16/6 fanns hona med 2 pulli kvar, honan jagade smådoppingen (JE, RE). Ensam hona utan ungar i Trinde mosse 18/6 (JK). Från Finns mossen rapporteras en honfärgad knipa 28/7 (MO), kanske överlevande unge. Den 3/11 rapporteras 3 ex (MO). Även Axlemossen med som mest 3 ex 2/10 (BA).

Storskrake (1)

En förbisträckande över Mölndalsdelen 17/9 (SA). Arten har setts 2010 överflygande i Mölndal men är ännu inte konstaterad i Gbg-delen av reservatet.

Smådopping (40)

16/4-4/10

0-0-0 / 7-7-5 / 7-11-0 / 3-0-0

Fanns på de båda stamställena enligt följande:

Axlemossen anlände och spelade 16/4, 3 ex (SF). 29/4 Boet lokaliserades vid södra delen av mossen (JKR). 12/6 sågs par med 4 pulli (BA), 3 ex kvar 27/6 (BA). Alla tre kvar 26/7 (BA). Den 30/7 rapporteras ad med 2 pull (SS), men 1/8 sågs 2+1 ungar fullvuxna och de börjar nu bli väl så självständiga, svåra att upptäcka sprider sig (SF). Den 20/8 2 ad 1 1K (SF, BG).

Finns mossen 2 ex 19/4 (BA), där efter 1-2 vid flera tillfällen, 25/5 4 ex (JW, BL). 31/5 bobsök (JE) och 26/7 ad med 3 pull (BA), dagen därpå 4 pull (HH). Sedan kommer ett antal rapporter om 2 pull, 4/8 4 pull (HL). Den 31/7 ses adult med en unge 2-3 dagar gammal (OW), 2/8 ses 2 pulli ganska nykläckta (LN). Den 20/8 sågs 1 ad + 1 pull (BG). Ytterligare uppgifter om ungfåglar saknar storleksangivelse vilket gör det omöjligt att säga något om de sista ungarnas öden. Dock rapporteras så sent som 4/10 en 1K vid

olika besök, 3/10 en 1K i vinterdräkt. Flaxade med armarna men lyfte inte. Kan finnas flera oflygga ungar då, av sen kull.

Gråhäger (1)

Ett ex flög förbi 22/4 (EF). Från att ha setts 12 gånger 2009 och inte alls 2010 var detta ändå ett framsteg, de senaste vintrarna har tagit hårt på arten.

Bivråk (1)

Sträckte söderut över Mölndalsdelen 17/9 (SA). Andra fyndet i Mölndalsdelen, första var 2005 23/8 (Lars Erik Rahm).

Röd glada (1)

1 ex flög över mot Göteborg 11:10. Sågs från Brattås. (SA). Andra fyndet för lokalen, en åt SO 21/3 (Kristoffer Nilsson).

Havsörn (1)

Flög förbi 30/1 (DK), vilket är det tredje fyndet av en art där observationer med tiden borde öka.

Duvhök (3)

Den 11/4 kom en hane glidande i jaktflykt lågt över norra Torbjörns mossen (SF). Den 25/4 sågs 1 ex i Mölndalsdelen av reservatet (SA). Har det senaste decenniet setts 2-5 gånger per år, mest i januari och april. En hane sträckte S över Ljungheden 18/8 (HL)

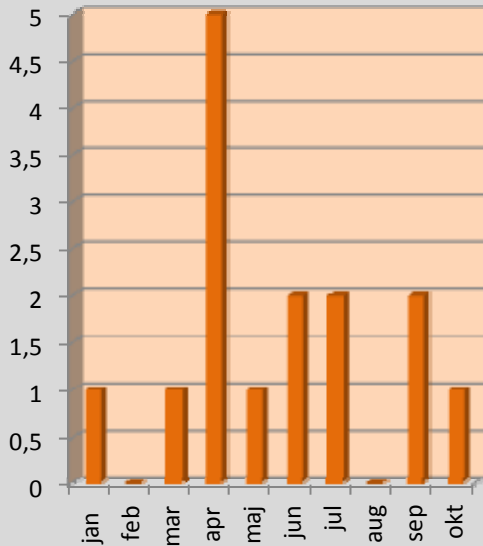
Sparvhök (16)

22/4-11/12

0-0-0 / 1-0-0 / 0-0-0-6-1 / 3-3-2

Sågs 22/4 vid Ljungheden (SA), sedan inte på länge. Kan tyda på att arten inte längre är häckfågel i reservatet men den är erkänt duktig att smyga. Dessutom är detta, vilket påpekats tidigare, ett oförjänt underbesökt område.

Tornfalk 2002-2011 Änggårdsbergen

Under hösten sågs sparvhök jagande i ett meståg i lärkbeståndet S om Finns-mossen 3/11 (MO) samt flög förbi med byte 10/11 (BLA). Några enstaka förbi-sträckande åt söder 18/8 och 3/10, men mest "förbiflygande".

Ormvråk (8)

26/5-4/10

0-0-0 / 0-1-1 / 1-2-1 / 2-0-0

Några ormvråkar sedda under misstänkt häckningstid, 26/5 flygande förbi (SF m fl) och 15/6 (DG), men det var nu många år sedan arten gjorde häckningsförsök i Bergen - eller? Under augusti sågs enstaka fåglar bland annat 2 på sydsträck 18/78 (HL, RE, JE). Den 23/10, i mer normal flyttningstid kom 7 ex över och drog sig mot Ljungheden åt O (RE).

Fjällvråk (1)

Den 16/11 sträckte 1 ex åt S över Finns-mossen (JKR, SM, BA). Det var andra

fyndet i Bergen, första gången sedd 1/5 2005 (Stefan Andersson).

Tornfalk (2)

Adult hane passerade Mölndalsdelen på sträck åt söder 17/9 (SA) vilket var förstafynd i av arten här. Den 4/10 flög 1 ex förbi Finns-mossen 4/10 (HH). Detta var fynd 14, tidigare gånger har tornfalk setts mellan januari-september, 5 gånger i april men aldrig tidigare i oktober.

Trana (1)

Den 25/3 flög 1 ex söderut över Ljungheden (BA). Femte observationen av arten i reservatet. Samtliga gånger har de setts i 24/3-10/5.

Morkulla (3)

Skrämde upp den i kanten på mossens södra del 25/3 (BA). Ytterligare observationer gjordes vid Ljungheden av spelflygande fågel 2/6 (BS, KS) och mitt i natten 8/6 flög 1 ex förbi vid samma Ljunghed (HH). Alltsedan Svalans start 2004 sedd årligen vid 2-8 tillfällen, ingår troligen i häckfågelbeståndet även om inget säkert bevis ännu finns.

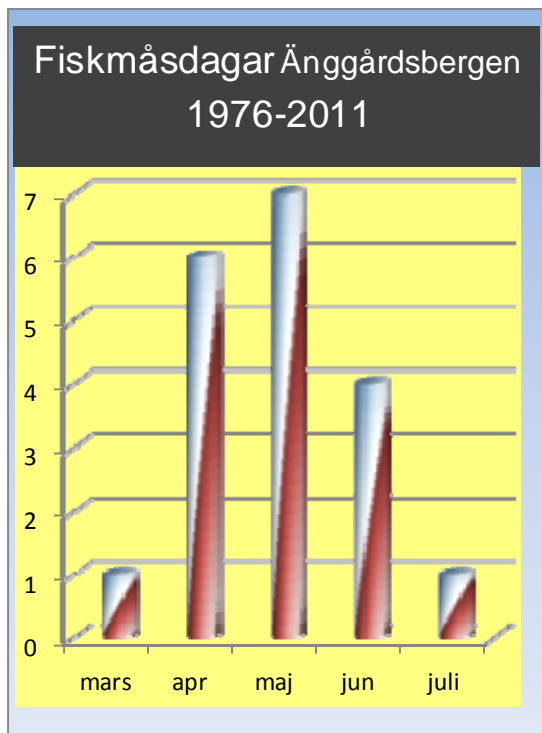
Skogssnäppa (2)

Hördes spela vid Nedre Torbjörns-mossen 2/6 (SF). Den 22/7 sträckte 2 ex åt SV (OW). Sedd i området varje år sedan 2004 med 1-4 ex, 6 gånger av totalt 17 i juni/juli.

Skrattmå (2)

Likt andra måsfåglar sällan registrerad här, totalt endast 5 gånger svalad sedan 1987. Den 22/5 gjorde 1 ex flera svängar över Axlemossen innan den landade en kort stund (SF, BL). Den 2/10 sågs 3 ex över Axlemossen (BA).

Fiskmåså (2)

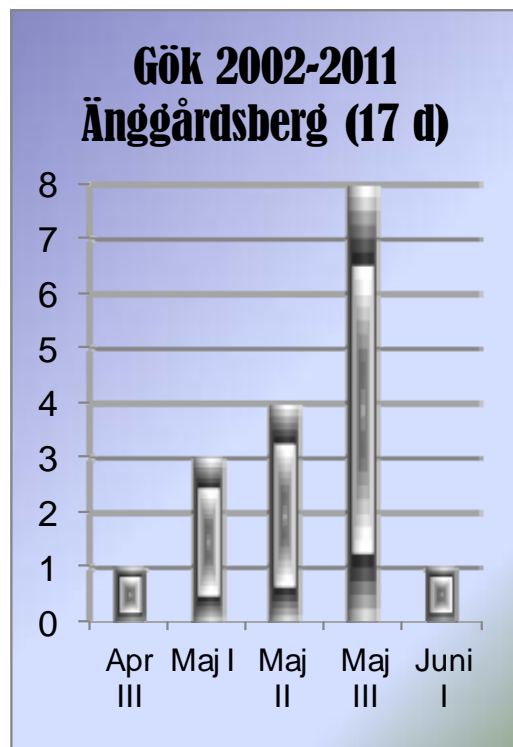
Den 22/4 sågs 10 ex flyga över (SA), 10/5 fanns en fiskmåså vid Axlemossen - kom flygande, gick ner och snappade efter föda på vattenytan (UU). Det är enda gången av totalt 19 svalade fiskmåsåar 1976-2011 som någon sett dem nere vid en damm. För de som vill se fiskmåså här kan meddelas att 69% av fiskmåsådagarna infallit i april och maj.

Silltrut (1)

Observerad 16/5 med 3 ex (DG). Denna art är inte tidigare svalad från Änggårdsbergen.

Gråtrut (4)

Ensamma fåglar flyger ibland över och blir observerade: 25/3 (BA) och 15/6 (DG). Den 25/4 svalas 10 ex (SA). Det var det största noterade antalet gråtrutar här på en dag; totalt är arten svalad 27 gånger 1986-2011. Sannolikt är arten underskattad, överflygande bör vara mer

allmänna men har ingen sett dem nere i någon damm? Bra för andkullarna. Över Axlemossen sågs 2 ex 2/10 (BA).

Tamduva (1)

5 ex sträckte söderut vid Ljungheden 1/8 (DG). Noterad på Svalan endast tre gånger tidigare sedan 1991, vilket troligen inte bara beror på duvorna utan också på rapportörers bristande villighet att rapportera denna triviala fågel.

Ringduva (17)

24/3-19/11

0-0-1 / 4-1-1 / 1-1-0 / 1-7-0

Sedd i mindre antal vanligen 1-4 ex men vid några tillfällen flera, 20 ex 22/4 (SA) och 20 ex 4/11 (BA, JE, RE). Båda gångerna rapporterade som Förbiflygande, inget sträck noterat över dessa stora vidder. Spel hört 28/4-16/6 med som mest 4 ex. Som ett kuriosum kan nämnas att de två tidigare åren svalades arten 17 resp 15 dagar.

Gök (3)

Tre gånger svalad under året: 14/5 lockläte vid Ljungheden (BA), 22/5 spel hört åt väster från Botaniska trädgården (SF, BL) och 25/5 spel vid Finns mosse (BO). Rapportering mycket ojämn, oklart om det speglar variation i förekomsten. Svalad 22 gånger 7 av åren 2000-2011, med mellan 0-5 dagar/år. Inte oväntat har 17 gökdagar infallit i maj, därtill en vardera i april och juni.

Sparvuggla (12)

6-22/11

Under den mest hektiska bändeltiden noterades denna lilla uggla på flera platser, liksom i Botan. Uppmärksam 6/11 på höstlätet, satt spanande i grantopp i närheten av bronsåldersrösen vid Valås. Såg senare en (samma?) uggla födosökande nere i skogen mellan Valås och Eklanda. (AO) Rapporteras 7/11 från träsket norr om Nedre Torbjörnsmossen. Flög sedan söderut (HH). Kvar där 9/11 (EF, BSV). Ses 11/11 12:10 i lärk NO Axlemossen (IV), Något senare (12:30-15:00) ses den vid östra stigen längs Finnsmossen Upptäcktes av Eva, högljudda mesar som varnade. Vi såg även en individ innan grinden ut mot Änggårdsbergen, Från Japandalen. Kanske samma individ? (KO, EÅ).

Den 13/11 kommer tre rapporter, två med bra tidsangivelser: 13:15-30 Mölndalsravinen. Stig rakt söderut 600m från Amerika grinden förbi skylten Södermalm (BA), 13:50-14:00 vid Finnsmossen (CE, ME). Sågs samma dag även NO Axlemossen dock utan tid (SJ). Den 20/11 finns också observationer från Mölndalsravinen och Finnsmossen. Kommentar: förekomsten i Botan av 1-2 ex var 5-18/11. Sannolikt fanns vid denna tid flera 2-3 sparvugglor i detta område, även om de bevisligen kan röra sig en del. Svalad för första gången (!) i *Bergen*

Nyårsdagen 2006 (Olof Armini) och några gånger i november 2010, det är alltså årets förekomst kan tyckas vara unik men det är lätt att antaga att en del tidigare obsar inte blivit svalade.

Kattuggla (1)

Två år sedan arten sist konstaterades i Bergen ehuru vissa uppgifter finns om årlig förekomst i dalen från Änggården upp till Finns mosse. Hördes spela 28/4 någonstans i Bergen, utan närmare lokalangivelse (DG, HL).

Nattskärra (7)

21/5-7/7

0-0-0 / 0-2-3 / 2-0-0 / 0-0-0

Sedan länge har arten hemortsrätt på Ljunghedarna mitt i reservatet, konstaterad spelande med 1-2 ex och med 3 ex 6/6 (BA) och 7/7 BA).

Tornseglare (12)

26/5-18/8

0-0-0 / 0-2-3 / 3-4-0 / 0-0-0

Sågs enstaka då och då, som mest 5 ex Axlemossen 26/7 (BA). 2 ex sträckte S 18/8 (HL, BA, HH), vilket var det senaste datum arten någonstans svalats från Bergen.

Göktyta (1)

Den 1/9 sågs 1 ex på marken uppe på Ljungheden (LF). Det var tredje gången arten svalades här, tidigare observationer svalades i maj 1976 och 1990 (Stig Fredriksson).

Gröngöling (13)

25/4-16/11

0-0-0 / 1-1-0 / 1-4-1 / 0-5-0

Detta år var gröngöling en höstfågel här, noterad vid Finns mosse (4 gånger), Ax-

lemossen (3) och i Mölndalsravinen (1), + Axgatan i Mölndalsdel av reservatet.

Spillkråka (11)

28/4-15/11

0-0-0 / 1-0-0 / 1-0-1 / 0-8-0

Noterad med 1 ex vid skilda tillfällen, Axlemossen (5 ggr) och Finns mosse (1), samt vid Trinde mosse. Den 15/11 noterades 2 ex, dels 500 m N om Eklanda hage i Mölndal, då 1 ex flög åt öst norr om Axlemossen (IV). Häckfågel 2009 (Bengt Adamsson).

Större hackspett (36)

24/3-18/12

0-0-1 / 4-3-4 / 5-5-0 / 0-11-3

Noterad Finns mosse (11 ggr) och Axlemossen (2), bo funnet med stora ungar söder om Finns mossen 7/6 (SF) och adult med 1K vid Europagrinden 18/7 (SF).

Mindre hackspett (12)

21/4-14/11

0-0-0 / 2-2-0 / 1-2-0 / 0-5-0

Hördes spela 21/4 (SF), 31/7 (EW) och 11/10 (UU) vid liten göl mellan Finns och Axlemossen, inget bo hittades. Även i backen upp från Axgatan 14/11 (EÅ).

Ladusvala (7)

9/5-26/9

0-0-0 / 0-2-0 / 1-2-2 / 0-0-0

Observerad enstaka under våren, på hösten lite fler som 8/8 8 ex över Ljungheden (BA). Senaste obs 26/9 5 ex (BA), senast sedda ladusvalor i Bergen.

Hussvala (1)

Observerad med 1 ex 18/7 då den var nere och drack vatten i Axlemossen ett par gånger (SF).

Trädpiplärka (13)

22/4-17/9

0-0-0 / 3-3-4 / 0-2-1 / 0-0-0

En inte ovanlig art i Bergen, men möjligen var observationerna begränsade till Ljungheden, i stort sett alla observationer med lokalangivelse gjordes där. Den 9/5 konstaterades 3 ex sjunga vid punktintervenering (OE). Den 18/8 sträckte 6 ex över åt S (HL).

Ängpiplärka (3)

Den 22/4 flög 1 ex förbi vid Ljungheden (SA), där också 1 ex sjöng 9/5 (OE); en fullt möjlig häckningsbiotop för arten. 15 ex sågs på sydsträck 17/9 (SA).

Forsärla (3)

Den 10/5 födosökte en forsärla i vattenbrynet vid Finns mosse en stund på eftermiddagen (JS). Där observerades en 1K fågel 3/8 (ML) och även 1 ex 15/8 (BA). Arten häckar i Vitsippsdalen, ungarerna går ofta över till Slottsskogen men denna ensamma fågel kan mycket väl ha valt en annan riktning.

Arten har setts och rapporterats i reservatet vid 20 tillfällen sedan 2002, av dessa 14 dagar vid Axlemossen i NV nedanför Målarkullen. Häckning konstaterades 2005 och 2007. Vid Finns mossen har den setts en gång tidigare. Sträck har setts vid två tillfällen i tidig vår.

Sädesärsla (10)

11/4-17/9

0-0-0 / 4-2-1 / 1-1-1 / 0-0-0

Noterad vid Axlemossen, Trinde mosse och Ljungheden med enstaka ex. Sydsträck av 3 ex 17/9 (SA).

Sidensvans (12)

28/4; 5-20/11

En enda vårobservation 28/4 då 1 ex flög förbi åt SO (HL, DG). Övriga observationer gjordes som extrabonus under bändelperioden med i snitt 26 ex/obs, mellan Axlemossen och Ljungheden. Som mest sågs 60 ex 10/11 vid Gruvgatans parkering (SF, BL) och lika många 12/11 vid skjutbanan (BH).

Gärdsmyg (19)

11/4-2/12

0-0-0 / 4-3-2 / 1-3-1 / 1-3-1

Noterad under sångperioden vid 8 tillfällen som mest 3 ex på en och samma dag 26/5 (SF, BA), 31/7 (DJ) och 8/8 (AS). Upprörd fågel vid Axlemossen 9/5 (AH).

Järnsparv (7)

22/4-17/9

0-0-0 / 2-2-1 / 0-1-1 / 0-0-0

Klart begränsad men dock förekomst under häckningstid, sång konstaterad 4 dagar, enda förekomst där lokal anges var Ljungheden 1/8 (DG). Arten har inte konstaterats varje år, inga observationer till exempel 2010.

Rödhake (32)

4/4-20/11

0-0-0 / 8-4-3 / 3-6-0 / 3-5-0

Troligen den allmännaste sångfågeln här, den 11/4 räknades 13 sjungande

fåglar på sträckan Europagrinden-Ljungheden-Axlemossen (SF). Senare minskade antalet men 7 ex konstaterades ha revir 9/5 vid punktinventering (OE). Den 16/6 sågs 4 ungfåglar (JE, RE) och den 18/7 sågs en ad med en årsunge alldeles utanför Europagrinden (SF).

Rödstjärt (12)

22/4-2/8

0-0-0 / 2-6-2 / 0-2-0 / 0-0-0

Konstaterad ett antal gånger, vid Finns mossen och Axlemossen. Vanligen ensam men 22/4 2 ex (SA) liksom 25/5 (LN) och 2/6 (SF).

Buskskvätta (3)

Noterad vid tre tillfällen på Ljungheden, 1 ex 10/5 på södra delen av Ljungheden (UU), 6 ex med stenskvättor 11/5 (FK) och 30/7 1 ex också Ljungheden (BK). Arten har bara konstaterats en gång tidigare i Bergen, 9/5 2008 då hane rastade på Ljungheden (Bengt Adamsson).

Stenskvätta (3)

Svalad 9/5 då 6 ex rastade på Ljungheden (BA), samma antal där 2 dagar senare (FK) och slutligen en ensam fågel vid Ljungheden 25/5 (BA, LN). Årligt förekommande enstaka gånger per år sedan 2005.

Koltrast (32)

13/3-17/12

0-0-3 / 5-6-3 / 2-3-0 / 2-7-1

Allmänt förekommande, räkningar 9/5 (OE), 22/5 (SF, BL) och 16/6 (JE, RE) anger alla cirka 15 revir/sjungande hanner. Sång först noterad 21/4 (SF, BL) men hördes också så sent som 4/11, vacker skuggsång (JM).

Björktrast (13)

28/4-20/11

0-0-0 / 1-1-0 / 0-0-0 / 2-9-0

Björktrasten har vandrat in i städernas parker men i Bergen finns den tydligt inte häckande, sågs inte alls under häckningstid. Här var den en senhöstart, denna höst som mest vid Gruvgatan parkering med hundratalet fåglar 11/11 (IV, BH). Annars rapporterad förbiflygande med 25-50 ex då och då främst i november, vid bändeltiden.

Taltrast (23)

4/4-12/10

0-0-0 / 7-4-4 / 2-1-2 / 3-0-0

Noterad med oftast 1-2 sjungande ex på vandringar fram till 8/6 då den sista sjungande hördes öster om Övre Torbjörns mossen (HH). Punkinventering gav 3 permanenta revir 9/5 (OE). Höstobsar också enstaka men 17/9 10 ex (SA). Inga konkreta bofynd gjordes, häckning har tidigare indikerats genom ad med föda 26/6 2010 (HH).

Rödvingetrast (11)

28/9-16/11

0-0-0 / 0-0-0 / 0-0-1 / 3-7-0

Passerade på höststräcket med 10-20 ex 28/9-14/10, senare blott enstaka. Årets sista observation 16/11 3 ex vid Axlemossen (BA).

Dubbeltrast (3)

1-2 ex sågs från Axlemossen till parkeringen vid Gruvgatan 10-13/11. Spordiskt noterad i snitt vart annat år sedan 2005, detta var rapport 8-10 på lokalen.

Ärtsångare (2)

Sjungande fågel på den lilla av björk allt-

mer igenväxande "nedre ljungheden" 22/5 (SF, BL) och 1 ex sjöng vid Gruvgatan parkering 2/6 (SF). Något eller några sjungande fåglar brukar höras varje år.

Törnsångare (2)

Sjungande fågel på Ljungheden 10-11/5 (UU, FK). Betydligt ovanligare här än den årliga ärtsångaren; innan årets observationer noterad 4 gånger, senast 9-10/5 2009 (Carl Jyker, Elon Wismén).

Trädgårdssångare (6)

22/5-27/6

0-0-0 / 0-3-3 / 0-0-0 / 0-0-0

1-2 ex sjungande vid besök, vid Södra Torbjörns mossen 22/5 (SF, BL) och Ljungheden 27/6 (BA) bland annat.

Svarthätta (17)

21/4-26/9

0-0-0 / 3-7-4 / 0-2-1 / 0-0-0

Punktinventering 9/5 gav 9 sjungande hanar (OE), linjetaxering 22/5 gav också 9 ex (SF, BL). Senaste sedda var en hane 26/9 (BA).

Grönsångare

7/5-12/6

Sjungande hanar totalt 5 ex 7/5 inledde året för denna art här (SA), sedan hörd vid några tillfällen med 1-2 ex vid Axlemossen 9/5 (BA, AH), i Mölndalsravinen 25/5 (BA, LN) samt på Ljungheden 12/6 (BA).

Gransångare (23)

11/4-17/9

0-0-0 / 6-7-2 / 4-3-1

Vårens första sjöng vid Övre Torbjörns mossen 11/4 (SF). Den 21/5 hördes 5 sjungande på vandring Axlemossen-Trinde mosse-Finns mosse (SF, BL).

Den 9/5 sjöng 4 ex vid punktinventering punkt 14-20 (OE). Under våren rapporteras också sång från Fässberggravinen Mölndal 1 ex 22/4 (GE), Axlemossen 1 ex 9/5 (AH), Ljungheden 1 ex 9/5 (AH), Finns mosse 2 ex 9/5 (AH) och Mölndalsravinen 25/5 (BA, LN). Den 16/6 rapporteras 6 permanenta revir (JE, RE) dock utan angivande av område. Den skattning som gjordes 22/4 med 10 sjungande (SA) kan tänkas vara en underskattning vad gäller hela området. Kvar till mitten av september, sång hörde 1/8 (BA).

Lövsångare (24)

21/4-18/8

0-0-0 / 3-8-6 / 3-4-0 / 0-0-0

Anländer fortfarande senare än gransångaren, men tidigare än förr om åren. Den 21/4 sjöng 1 ex (SF, BL), någon total inventering gjordes inte utan den mest tillförlitliga skattningen blev den punkt-taxering som gjordes 9/5 och gav 18 sjungande vid punkt 14-20 (OE). Den 26/5 sjöng 10 ex på vägen Övre Torbjörns mossen - Axlemossen - Finns mossen (SF, BA, BO, JK). Fortfarande bör arten vara den vanligaste sångfågeln i Änggårdsbergen även om gransångaren ökar. Sista sjungande för säsongen 2/8 (LN) och sista sågs med lockläte 18/8 (HL).

Kungsfågel (31)

3/3-25/11

0-0-1 / 2-2-1 / 1-2-1 / 6-15-0

Sedd under en god del av året, även under häckningstid, vid Axlemossen (2 dag), Finns mossen (8), Fässberggravinen (1) samt vid ej angiven plats (20). Sång 22/4 i Fässberggravinen (GE) och Finns mosse 9/5 (AH). Ganska få fåglar per observation, medel 2,4 ex, vid den 15/11 rapporteras 10 ex (AH) och 20/11 likaså 10 ex (EW).

Grå flugsnappare (3)

Svalad först 22/7 någonstans (OW), 31/7 vid Finns mossen (BA) och 1/8 vid Ljungheden (DG). Rapporteras någon gång per år, 2006 med nyss flygga ungar 14/8 (Per Lundgren, Annika Wetterberg).

Mindre flugsnappare (1)

Rapporterades sjunga 25/5 vid östra stigen nedanför Södermalm, vid skylten kaskadgran. (LT) Ännu ej granskad av rrk. Icke anträffad här tidigare.

Svartvit flugsnappare (9)

28/4-15/7

0-0-0 / 1-4-3 / 1-0-0 / 0-0-0

Sparsamt förekommande i Bergens skogar, på vandringar kors och tvärs mellan dammar rapporteras 1-3 ex vanligen sjungande. Punktinventering 9/5 gav 3 revir (OE), linjetaxering 2/6 också 3 sjungande hanar (SF).

Stjærtmes (7)

26/2-25/11

0-1-0 / 0-1-0 / 1-0-0 / 0-4-0

Den 26/2 sågs 7 ex vid Finns mossen (SE), sedan följt av observationer av 1-5 ex. I Fässberggravinen sågs 1 ex rastlöst hoppande i blommande träd i skogsridå mot hage 1/5 (RK). 1-2 ex hördes i skogspartiet SV om Ljungheden 28/7 (MO), 3 ex letade mat Trinde mosse 1/11 (GE) och 5 ex sågs i södra delen av Ljungheden 21/11 (BA). Häckfågel i reservatet, senaste påträffade häckning var 1999 10/5 då bobygge sågs vid Finns mossen (MO). 38 observationer i Gbg, 4 i Mölndal

Entita (3)

Den 18/4 sågs ett par vid Finns mossen (EÅ), ensam fågel där 28/4 (DG, HL).

Den 18/11 1 ex letande mat på samma plats (BA). Svalad 28 ggr i Gbg sedan 1986, endast en gång i Mölndal 6/6 vid Sandås (Jan Bergqvist).

Talltita (6)

14/10-15/11

Ensamma fåglar sedda 3 dagar vid Finns mosse och 3 dagar vid lärkträden öster om Axlemossen. Inga observationer under häckningstid; har endast noterats två gånger april-augusti, Ljungheden 9/5 1991 med sång (Stig Fredriksson) och 23/5 2006 (Daniel Gustavsson). Aldrig konstaterad i Mölndalsdelen av reservatet.

Tofsmes (3)

Sågs 7/5 1 ex Mölndal (SA), 1 ex i Göteborg 14/10 (SL) och 1 ex 500 m N om Eklandahage 15/11 (IV). Arten ses inte ens årligen i reservatet i de norra delarna (Göteborg), saknas 2010. Däremot rapporteras den från Mölndalsdelen varje år, i förhållande till antalet rapportörer betydligt mer. Sedan 2005 finns 24 fynd från Göteborg, 11 från Mölndal. Majfyndet kan indikera att arten häckar här.

Svartmes (31)

29/3-19/12

0-0-1 / 4-1-0 / 2-2-1 / 5-10-5

Sjungande fåglar vid några tillfällen 29/3-22/5 och 31/7, men få övriga observationer under häckningstid. Många höstobservationer, vandrande från andra områden? Rapporterad med 1-3 ex, men 3/11 minst 5 ex ingick ett stort meståg nära lärkbeståndet (MO) och 18/12 minst 15 ex (MB).

Blåmes (29)

13/3-17/12

0-0-3 / 4-3-4 / 0-2-0 / 1-10-2

Mesar är inte alltid lätta att räkna. Däremot går det att räkna sjungande fåglar mer exakt, punkttaxering 9/5 gav 8 ex (OE), vilket är det mesta antalet konstaterade revir. Den 3/11 20-25 fanns 20 ex i stort meståg i nära lärkbeståndet, för övrigt finns flera uppgifter på 20-50 ex, vilket låter som en ganska ungefärlig gissning. Faktum kvarstår att blåmesen ofta är stommen i mestågen.

Talgoxe (30)

7/1-25/11

1-0-2 / 5-4-4 / 0-2-0 / 1-11-0

Punktrutt visade på 10 revir 9/5 (OE). Första utflugna 1K-fåglar sågs 31/5 vid Finns mosse (JE, RE). Under november sågs 10-15 ex vid lärkträden öster om Axlemossen, ofta i meståg.

Nötväcka (31)

7/1-18/12

1-0-2 / 5-3-2 / 1-4-0 / 0-12-1

Detta är knappast en art som dominerar i Bergens lövskogar, punktrutt 9/5 gav 1 revir (OE). Dock räknades 6 ex 22/4 (SA) och hela 10 ex 8/11 (IV). Genomsnittet på varje rapport var 2,4 ex. Inga rapporterade häckningar, vilka sannolikt dock fanns här och var.

Trädkrypare (34)

13/1-19/12

1-0-1 / 2-1-1 / 4-6-0 / 4-12-2

Av 39 observationer anges 16 vara från Finns mosse, säkert en del ytterligare. En observation gjordes av tre ex, troligen hona + 2 ungar, födosöker i sällskap vid Trinde mosse 8/6 (RK). Vanligen ensamma fåglar men vid 4 tillfällen par, vid Finns mosse.

Törnskata (1)

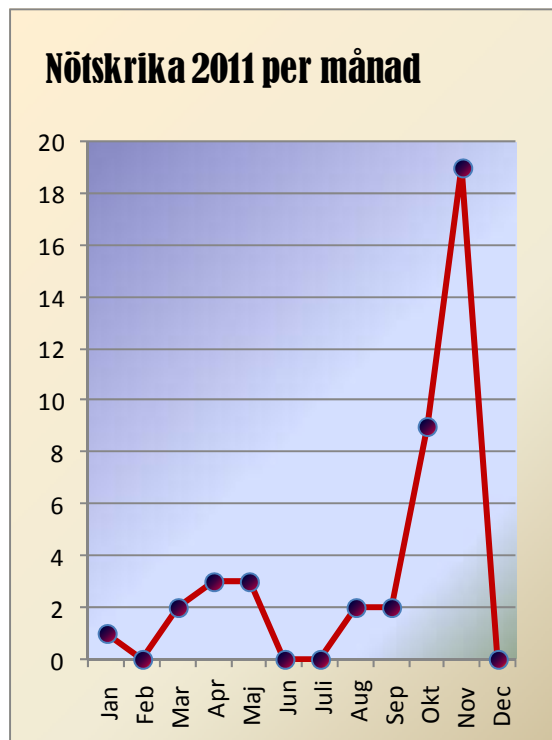
Den 28/5 sågs en hona uppe på Ljungheden (PT). Fjärde fyndet i Reservatet.

Varfågel (9)

9/4; 14/10-21/11

0-0-0 / 1-0-0 / 0-0-0 / 2-6-0

En vårobservation 9/4 (PT). Under senhösten höll 1 ex till i södra delen av Ljungheden. Tidigare finns 4 rapporter 2002-2008 från Ljungheden men också från Finnsmossen och Axlemossen.

Nötskrika (37)

1/1-20/11

1-0-2 / 3-3-0 / 0-2-2 / 9-15-0

Av 53 obsar var 23 av ensamma fåglar, 22 av par, arten häckar i Bergen men är suverän på att hålla sig dold under häckningstiden - inga svalade observationer maj-juni och ett fåtal senare på sommaren. Bra härmare: den 11/4 2 ex söder om Axlemossen, suverän härmare av

kråka, kattuggla, gräsandhona och häger (SF). På hösten sågs vid flera tillfällen 4 ex, 17/9 Mölndal (SA), 21/10 (BA) och 9/11 Ljungheden (EF, BS). Den 15/11 sågs hela 6 ex (AH).

Skata (15)

24/3-15/11

0-0-1 / 1-0-2 / 2-3-0 / 2-4-0

Sågs med 1-2 ex vid mossarna och Ljungkullen, avvikande antal 8 ex vid Gruvgatans parkering 5/11 (IV).

Kaja (2)

Den 12/10 passerade 15 kajor över (BA) 10/11 hördes flyga över 10/11 (UU, BLA).

Kråka (12)

24/3-2/12

0-0-2 / 1-4-3 / 0-0-0 / 0-1-1

Sågs några gånger vanligen ensamfågel, enda större förekomst var 10 ex som flög över 22/4 (SA).

Korp (35)

1/1-17/12

1-0-2 / 3-3-1 / 2-4-2 / 2-13-2

Flög över, 22 av 43 obsar var av ensamma fåglar, övriga gånger sågs par. Miss-tänkt bobygge rapporteras från Ljungheden 4/7 (RE, JE).

Stare (1)

En enda observation av 1 ex 11/4 (SF). Tidigare svalad 5 gånger i reservatet.

Bofink (22)

24/3-3/10

0-0-1 / 4-6-7 / 0-2-1 / 1-0-0

Först sedd med 3 ex 24/3 (BA). Linjetaxering 11/4 Europagrind-Torbjörnsosse-Ljunghed-Axlemosse-Finnsosse

3.1 km visade på 9 sjungande bofinkar (SF). Punktinventering 9/5 gav 15 revir (OE). Ytterligare rapporter om sjungande bofinkar finns men svårt att relatera till ytan, fortfarande vet vi inte hur många bofinkar som bor i Ånggårdsbergen. Sydsträck av 40 ex över Mölndalsdelen 17/9 (SA).

Bergfink (1)

30 ex flög över 12/11 (PT).

Grönfink (14)

24/3-11/11

0-0-2 / 3-3-1 / 2-2-0 / 0-1-0

2 ex sågs parande på en punktinventering, tyder på häckning (OE). Enstaka ex rapporterades från Mölndalsravinen, Ljungheden och Finns mossen, som mest 3 ex samma dag 25/5 Mölndalsravinen (BA).

Steglits (1)

2 ex letade mat vid Finns mosse 10/11 (BA). Det var andra rapporten från Bergen, den förra var 4 ex str N 4/4 2002 (Johan Svedholm)

Grönsiska (30)

7/1-19/12

1-0-0 / 4-2-2 / 2-9-0 / 2-6-2

Sjög i björkskogen SO om Finns mosse 214 (SF, BL), punktrutt 9/5 visade på 5 revir (OE), därutöver inga sångobservationer. Måttliga antal sågs ofta 2-10 ex, på hösten ofta i lärkträden där bändelkorsnäbbarna var, som mest 25 ex 8/11 (IV). Av årets rapporter kom i stort sett samtliga där lokal (11) från Finns mossen.

Hämpling (1)

1 ex över Ljungheden 22/4 (SA). Tredje rapporten genom tiderna, övriga 9/5 1991 (Stig Fredriksson) och 9/5 2006 (Ola Erlandsson).

Gråsiska (15)

22/4-12/11

0-0-0 / 2-3-0 / 3-2-1 / 0-4-0

Enstaka fåglar sett utspritt vid dammarna och på Ljungheden. Spelande söder om Övre Torbjörns mossen 26/5 (SF, BA) vid Finns mossen 4/7 (RE, JE) samt vid ett par icke namngivna ställen. Den 18/7 kom en gråsiska av den bruna sorten flygande landade i björk vid Övre Torbjörns mossen. Flög sedan vidare söderut (SF). Den 5/11 cirka 25 ex vid Finns mosse (BA). Göteborg 83, Mölndal 5 obsar genom tiderna. Enda häckindikation tycks vara 30/5 2004 vid Sandås (Jan Bergqvist) och 2/6 2005 permanent revir vid Axlemossen (Kristoffer Nilsson).

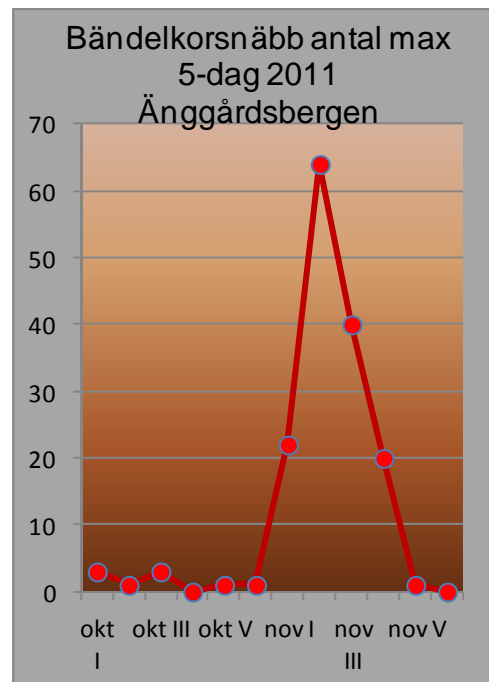
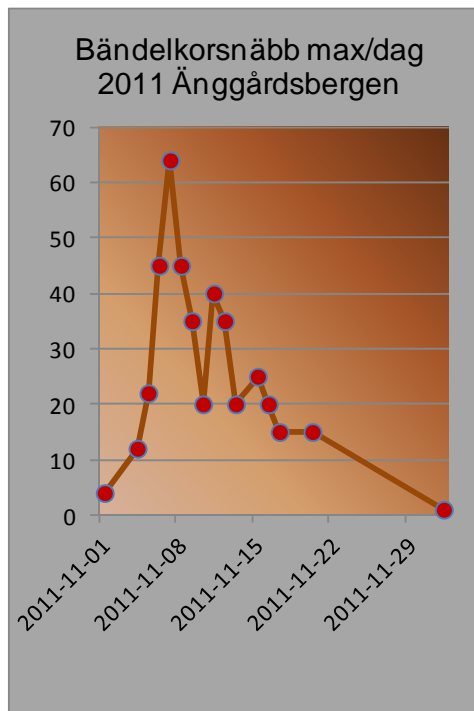
Bändelkorsnäbb (41)

30/7-20/12

0-0-0 / 0-0-0 / 2-9-0 / 8-18-4

Bändelkorsnäbb är en invasionsfågel, översvämmar ibland söderlandet och där emellan inte alls syns till. Svalan sträcker sig ju inte så långt tillbaka i tiden, bändel finns inlagd från 1985, i närtid är 2011 det utan särklass mäktigaste året för arten någonsin. Rapporterad här 15 dagar åren 1985-2003 med som mest 9 exemplar. Därefter tomt tills i år, då svalad 41 dagar med som mest 64 exemplar.

Upptäcktes 30/7 med 4 ex, hane + hona samt två ungfåglar. Födosökte i det stora lärkbeståndet ca 200 m ONO Axlemossen. Lätta att gå förbi då de hela

tiden födosökte tyst högt upp i trädtoppar (SS). Det lärkbestånd som avses är troligen Japansk lärk *Larix kaempferi* (mitt emellan Axle- och Finnsmossen, se Björn Aldéns bok *Landskapsarboretet i Göteborgs botaniska trädgård 2006*). Dagen därpå sågs en 1K i Japanlärkarna, ONO Axlemossen. Som mest sågs 5 ex - 3 hanar 2 honor i lärkträden nedan Ljungheden (FT). Sedan flyttade de sig till kurilerlärkarna längs vägen Finnsmossen-Axlemossen där 5 ex sågs 3/8 (ML). Där sågs de till och med 14/8 för att därefter vara borta drygt en månad.

Den 2/10 sågs 2 ex i det stora lärkbeståndet mellan Finns och Axlemossen, säkert Japanlärken (BA). Nu ökar de snabbt i antal, den 7/11 räknas 64 ex, i lärkbeståndet NO Axlemossen. Först hopplöst svåra att räkna, men vi ett tillfälle landade hela flocken i ett par tallar bredvid lärken. När de sedan en efter en lämnade tallarna och flög över till lärkträden gavs en bra möjlighet att räkna dem (SS). Sedan minskar antalet, den 20/11 ses 15 ex (PJ) på obekant plats och därefter blott enstaka året ut.

Mindre korsnäbb (30)

4/3-20/12

0-0-1 / 1-0-0 / 4-10-1 / 5-6-2

Sågs ömsevis i japanska lärkarna (NO Axlemossen) och kurilerlärkar (vid vägen från Finnsmossen mot Axlemossen). Medan bändelkorsnäbbarna hade sin topp i första halvan av november, var de mindre korsnäbbarna allmännare i juli och början av augusti: max 50 ex 1/8 vid Ljungheden (DG) och 22+14+8 flygande förbi någonstans (FT). Mellan 8-18/8 sågs 10-20 ex i kurilerlärkarna (vid vägen från Finnsmossen mot Axlemossen).

Återsågs 3/10 med 50 ex i Japanlärken (NO Axlemossen) (RE) och 10-15 ex sågs 4/10, födosökte i ett bestånd med Ajangranar längs östra sidan av Finnsmossen (MO). Sedan minskade antalet, några gånger sågs en handfull tillsammans med bändlarna då de i november fick många besök. Arten har svalats här varje år sedan 2002 men vissa år bara någon enstaka gång. Senaste året med många obsar var 2009.

Domherre (24)

7/1-19/12

1-0-2 / 1-0-0 / 0-0-0 / 5-12-3

Katsuraträden strax väster om Finns mosse hade 7/1 lockat 3 hanar och 5 honor (SF). Rapporterad ett par gånger under våren men försvann sedan på ett halvår, för att åter ses 4/10 2 ex Finns mossen (DG). Vid Gruvgatans parkering 10 ex 5-12/11 (IV, BH). Ett fåtal observationer av enstaka fåglar vid lärkträden NO Axlemossen svalas i samband med bändelspaning. Den 17/12 sågs 3 hane och 9 hona vid Finns mossen (RE, JE), årets Änggårdssbergsrekord.

Stenknäck (8)

22/4-12/10

0-0-0 / 3-1-1 / 1-1-0 / 1-0-0

Den 22/4 2 ex omkring Finns mossen (EF), 25/4 1 ex Brattås (SA) och en sjungande någonstans i reservatet (DG, HL). Den 9/5 anges under en punkttaxering 2 ex med permanent revir någonstans (OE). Sågs även sommartid och även minst 5 ex "vid lärkträdbestånden" 31/7 (EW, LE, TW) .

Gulsparv (13)

11/4-7/11

0-0-0 / 3-2-2 / 2-3-0 / 0-1-0

Sjöng vid Ljungheden 21/4 (SF, BL) och vid södra delen 10/5 (UU) samt vid Axlemossen 16/6 (JE, RE). Under sommaren sågs vid flera tillfällen 12/6-8/8 både ensam hane och par (BA). Största antal på en rapport 3 ex Ljungheden 1/8 (DG).